

Журавель Г. П.,
к. е.н., професор, професор кафедри обліку і оподаткування,
Денчук П. Н.,
к.е.н., доцент, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Тернопільський національний економічний університет

БУХГАЛТЕР – ПРОФЕСІЯ КРЕАТИВНА І ПРОДУКТИВНА

Професія бухгалтера виникла в історичну давнину коли відбувся суспільний поділ праці і зароджувалися ринкові відносини. Бухгалтерський облік появився як важливий об'єктивний чинник розвитку суспільно-економічних формацій, трансформувавшись з господарського обліку. Методологія і методика його ведення формувались паралельно із розвитком техніко-економічних укладів. Зміст бухгалтерського обліку називають «мовою бізнесу». Його роль вважають головною для перемоги нового ладу і у забезпеченні сталого розвитку економіки. Нажаль, посаду бухгалтера і його службу, в більшості випадків, вважають за технічних працівників, які повинні строго дотримуватися вимог положень інструкцій тому позбавленні творчого впливу на ефективність роботи суб'єктів господарювання. Таке хибне розуміння ролі бухгалтерів приводить до непоправних виробничих втрат.

Експеримент з подібним підходом опробували у 70-х роках минулого століття. Вважалось, що найбільші труднощі в процесі бухгалтерського обліку, становить визначення бухгалтерського проведення (бухгалтерської проводки) на господарські операції. Робились спроби скласти каталог (довідник) всіх можливих бухгалтерських проведень, присвоївши їм відповідні коди (шифри) і використовувати їх при механізації обліку. Практично реалізувати задум не вдалось тому, що в реальному житті однотипні господарські операції можуть виражатись близьким економічним змістом, але регулюватись іншим юридичним законом. Метою нашого дослідження є спроба підтвердження впливу головного бухгалтера і його служби, через розширення їх повноважень, на ефективність роботи суб'єктів господарювання.

Роль і значення бухгалтерського обліку розкривається у виконуваних ним функціях. Прийнято вважати, що бухгалтерський облік є складовою частиною управління і виконує контрольну, інформаційну, аналітичну і оціночну функції. Усвідомлення того, що облік вийшов за рамки управління підприємством, будучи невід'ємною частиною держави й економіки, враховуючи його зростаючу роль в соціально-економічному просторі приводить до розширення функціональних меж бухгалтерського обліку[1]. Проведені дослідження доводять, що бухгалтерський облік виконує також і регульовальну, правозахисну, мотивувальну, прогностичну і соціальну функції[2].

На ефективність виконання бухгалтерським обліком властивих йому функцій велике значення має якість підготовки бухгалтерських кадрів, в тому числі рівень організації і забезпечення навчального процесу у ЗВО. Зміст

освітніх програм підготовки бухгалтерів усіх рівнів у ЗВО сьогодні включає широкий спектр дисциплін: фінансовий, управлінський і податковий облік, системи звітності, мікро-макро економіка, правознавство, інформаційні системи, менеджмент, іноземні мови, економічний аналіз, аудит, фінансова, податкова, банківська і страховасправа, міжнародна економіка, контролінг, теоретичні і практичні навички і вміння, що забезпечують формування випускників компетентного розуміння своєї ролі участі у практичній діяльності.

Зростаюче значення ролі бухгалтерів і бухгалтерської інформації в управлінні привело до розширення змісту практичної підготовки бухгалтерів і обумовило внесення змін у освітні програми їх підготовки, а також уточнення назв спеціальності. Традиційна спеціальність «Бухгалтерський облік» в історичному плані трансформувалась у спеціальності «Бухгалтерський облік, аналіз і контроль», «Облік і аудит», «Облік і оподаткування». Сьогодні фахівець з бухгалтерського обліку може займати посади: фінансового директора, його заступника, начальника служби контролінгу, головного бухгалтера, старшого бухгалтера, бухгалтера-ревізора, бухгалтера-аналітика, керівника аудиторської фірми, аудитора, бухгалтера-експерта, наукового співробітника, викладача обліково-аналітичних дисциплін і інші.

З відміченого випливає, що роль бухгалтерського обліку і бухгалтерів в історичному плані була, є сьогодні і в недалекому майбутньому залишиться важливою і необхідною складовою управління. Зміни, що відбуваються в соціально-економічному житті країни приводять до розширення функцій і завдань, які ставляться перед бухгалтерським обліком і його кадровим забезпеченням.

У 80-х роках минулого століття, при черговому вдосконаленні господарського механізму, центральними органами управління було прийнято рішення на великих підприємствах, об'єднаннях ввести посади заступників директорів з економічних питань і на ці посади рекомендували головних бухгалтерів. Цим кроком, хоча із запізненням, було реанімовано роль бухгалтерів і бухгалтерського обліку в економічній структурі підприємств.

У постіндустріальному суспільстві бухгалтер стає активним учасником системи інформаційного менеджменту на підприємстві, бере участь у формуванні облікової політики, значну частину робочого часу приділяє прогнозуванню, плануванню, прийняттю рішень, контролю, забезпеченні системи управління необхідною інформацією. Його участь має позитивний вплив на результати роботи підприємства.

В умовах ринкової економіки на господарський процес впливають різноманітні фактори. Для забезпечення сталого розвитку апарату управління необхідна інформація про ці фактори і можливі варіанти прийняття рішень.

Досвід розвинених країн свідчить, що ці функції успішно виконує служба контролінгу. Функції контролінгу полягають у посиленні контролю за господарською діяльністю підприємства. Роль системи контролінгу полягає в координації елементів, які входять в цю систему, планування, нормування,

обліку й аналізу економічних показників діяльності та вироблення варіантів прийняття рішень на основі отриманої і опрацьованої інформації.

У системі контролінгу центральне місце належить бухгалтерському обліку, який формує базу даних, комплекс економічних показників для характеристик кількісного та якісного стану об'єктів [3, с. 307].

Зпідвищенням інформаційної ролі бухгалтерського обліку в науковому середовищіпоявилось поняття «креативний облік». Окремі науковці вважають, що бухгалтерський облік строго регламентований і креативність приводить до шахрайства і спотворення реальних показників звітності на користь зацікавлених осіб.

Проф. Голов С.Ф. зазначає, що під креативним обліком слід розуміти цілеспрямований вибір методів та принципів бухгалтерського обліку для формування показників фінансової звітності, які відповідають цілям окремих осіб, але вводять в оману широке коло користувачів [4].Правдивою і раціональною єдумка проф. М.С. Пушкаря про те, що креативний облік органічно повинен впливати з усвідомлення менеджерами і бухгалтерами його необхідності й цінності отриманої інформації для прийняття рішень. При прийнятті рішень у менеджерів повинні бути варіанти та можливість обрати кращий з них[5].

Вважаємо, що в умовах ринкової економіки для підвищення конкурентоздатності продукції і забезпечення сталого розвитку економіки необхідно розвивати і використовувати в практичній діяльності всі функції бухгалтерського обліку, а креативність обліку розглядати як його внутрігосподарську функцію, тому щовона може бути характерна як для фінансового так і управлінського обліку. Творчий підхід сьогодні використовується при формуванні облікової політики і веденні внутрігосподарського управлінського обліку. В сучасному інформаційному суспільстві перевагу має той хто володіє обширною і достовірноюінформацією.

Література

1. Жук В.М. Розвиток функцій бухгалтерського обліку /В.М. Жук// Економіка АПК, 2016. – С. 71-76.
2. Малюга Н.М. Концепція розвитку бухгалтерського обліку в Україні: теоретико-методологічні основи: наук. доп. за дисертацією на здобуття наукового ступеня доктора екон. наук: спеціальності 08.00.09 «Бухгалтерський облік, аналіз та аудит».-Житомир: ЖДТУ, 2006.-84 с.
3. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти): Монографія.-Тернопіль: Економічна думка, 1999.- 422 с.
4. Голов С. Ф. Креативний облік: творчість чи шахрайство/ С. Ф. Голов // Економічні науки.-2010.- №7(25).-с.360-367
- 5.Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів): Монографія. /М.С. Пушкар//.-Тернопіль, Карт-бланш, 2006.- 334 с.